

МОВНІ ЗАСОБИ ОЦІНКИ ОБРАЗУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ В ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ ФРН ТА ШВЕЦІЇ

У статті розглянуто мовні засоби, які використовуються для оцінки образу сучасної України в публіцистичних текстах ФРН та Швеції. Аналіз матеріалу демонструє домінування негативної оцінки сучасної України в ЗМІ цих держав.

Ключові слова: *образ сучасної України, оцінка, оцінне значення, публіцистичні тексти.*

Сучасна лінгвістика виявляє значний інтерес до дослідження мовних аспектів оцінювання [Вольф, 2002; Онищенко, 2004; Приходько, 2009; Navryliv, 2003; Thompson, 2006]. Одним з цікавих напрямків лінгвістичної аксіології є розгляд оцінки образу країни представниками інших лінгвокультур [Костина, 2011; Мєграбова, 2009; Лобанова]. З огляду на це, актуальною є дана стаття, мета якої – з'ясувати, за допомогою яких мовних засобів здійснюється оцінка образу сучасної України в публіцистичних текстах ФРН та Швеції.

Задля цього були проаналізовані тексти новин, що стосуються України і подані на веб-сторінках німецько- та шведськомовних ЗМІ ("Euronews", "Die Welt", "Finanznachrichten.de", "Das Bild", "Die Zeit", "FAZ", "Ukraine Nachrichten.de"; "Svenska Dagbladet", "Aftonbladet", "Helsingborgs Dagblad", "Göteborgs-Posten", "Folkbladet", "Dagens Nyheter").

Образ сучасної України в німецько- та шведськомовних ЗМІ формується шляхом оцінювання подій, що відбуваються в політичній та економічній сферах, у спортивному та культурному житті. Проведений аналіз свідчить про те, що події політичного життя та економічний стан України оцінюються у ФРН та Швеції здебільшого негативно.

Значне місце у здійсненні негативної оцінки належить прикметникам з негативною семантикою:

Der Prozess sei unfair gewesen und habe auf behaupteten Verletzungen von Formalitäten ohne Rechtsgrundlage beruht.

У цьому прикладі піддається сумніву законність перебігу судового процесу між однією з авіакомпаній Швейцарії та Міжнародними Авіалініями України.

У багатьох випадках негативна оцінка політичних подій лунає з вуст представників опозиції, яких цитують німецько- та шведськомовні ЗМІ. Зокрема в Німеччині значний інтерес ЗМІ виявляють до лідера партії "Удар" Віталія Кличка, який часто висловлює негативну оцінку політичної та економічної ситуації в Україні:

Obwohl ich mir selbst ein angenehmes Leben leisten kann, lebe ich jedoch zu meinem großen Bedauern in meinem Land umgeben von unglücklichen und unzufriedenen Menschen.

У Швейцарських ЗМІ можна зустріти негативну оцінку рівня соціального забезпечення громадян України:

Förhoppningen är att folk ska skänka saker som sedan ska transporterats till det stora landet i öst med cirka 50 miljoner invånare, varav många lever under extremt fattiga förhållanden.

У цьому прикладі здійснюється також підсилення негативної оцінки за допомогою прислівника *extremt*.

За допомогою прикметників з негативною конотацією *nynazistisk* та *naiv* дається оцінка партії "Свобода":

Sedan i höstas sitter det nationalistiska partiet Svoboda, Frihet, i det ukrainska parlamentet. Vissa menar att partiet är nynazistiskt, men trots det väljer de etablerade partierna att samarbeta med det.

Men journalisten Ostap Drozdov från Lviv i västra Ukraina, där Svobodas stöd är som starkast, menar att det här i själva verket är ett parti med nynazistisk retorik.

Journalisten Ostap Drozdov från Lviv anser att de etablerade partierna är naiva när de samarbetar med Svoboda. Men förklarar det med en förtjusning över en politisk kraft som äntligen kommer in, rör om i grytan och slår sittande makt på käften.

Націоналістична партія порівнюється з нацистами, а інші політичні сили, що співпрацюють з нею, вважаються наївними.

Окрім прикметників, оцінка може здійснюватися за допомогою іменників. Такі іменники можуть викликати позитивні асоціації і передавати позитивну оцінку:

Ich habe mir zum Ziel gesetzt, das Potenzial und die Möglichkeiten, die dieses Land zweifellos hat, zu verwirklichen, und deshalb habe ich mich mit Gleichgesinnten zusammengeschlossen und mit Menschen, die ebenso denken wie ich, eine neue politische Partei gegründet.

Іменник із позитивним оцінним значенням може використовуватися для реалізації негативної оцінки:

Im Augenblick gibt es bei uns fest verankerte Privilegien nur für diejenigen, die an der Macht sind.

У цьому прикладі негативна оцінка виникає внаслідок протиставлення різних суспільних верств, хоча слово *Privilegien* і не має негативної семантики.

Для оцінки політичної ситуації в Україні в німецько- та шведськомовних ЗМІ використовуються іменники з негативним оцінним значенням:

Die Ukraine wird von Korruption geplagt. Die OSZE beklagt einen Rückgang der Demokratie seit 2012.

Окрім іменників із негативним значенням, у цьому прикладі вживається дієслово *beklagen*, яке передає негативну оцінку ОБСЄ стану демократії в Україні.

В інших прикладах за допомогою іменників із негативним забарвленням подається оцінка таких явищ як корупція, пропаганда, узурпація влади, бідність тощо:

Was würden Sie beispielsweise mit Meshigorje (ehemalige Staatsdatscha, heute Wohnsitz von Präsident Wiktor Janukowitsch, A.d.R) machen, das gewissermaßen zum Symbol für die Korruption im Land geworden ist?

Und hier in der Ukraine herrscht leider die Regel vor: Bewirf den Gegner mit Dreck und halte Dich selbst sauber und rein.

Zu meinem großen Bedauern gebraucht er [Präsident Janukowitsch] diese Macht in allen Bereichen – in den Gerichten, im Zollwesen, im Steuerwesen, bei den Strafverfolgungsbehörden.

Men enligt parlamentsledamoten Jurij Michaltjisjin är anklagelserna om antisemitism och nynazism en följd av en aggressiv statsstyrd informationskampanj mot Svoboda.

Som forskare på universitetet översatte Michaltjisjin bland annat verk av Hitlers propagandaminister Joseph Goebbels till ukrainska.

– Det var bara en del av mina studier, säger han.

Nyligen kallade en av Svobodas parlamentsledamöter, Igor Miroshnitjenko, den ukrainskfödda skådespelerskan Mila Kunis för "zjidovka" – ett mycket nedsättande ord för judinna.

Det är stor fattigdom i Ukraina.

В останньому прикладі спостерігається підсилення іменника *fattigdom* (укр. бідність) за допомогою прикметника *stor* (укр. великий).

Для вираження позитивної оцінки здійснюється протиставлення іменників із негативним та позитивним оцінним значенням.

Och politikerna från Svoboda är inte alls de extremnationalister som det talas om.

– *De är nationalpatrioter, inte nationalsocialister. Vi har extremhöger i Ukraina, men dit hör inte Svoboda säger han.*

Цікавим є використання поєднання прикметника або іменника з позитивним оцінним значенням із запереченням для вираження негативної оцінки:

Mit Ruhm hat sich die Regierung Janukowitsch bislang nicht bekleckert.

Auf dem Programm von Fabiens Kurs stehen Menschenrechte und Demokratie. "Das sind Werte, die hier bereits bestehen, aber sie sind nicht ausreichend entwickelt.

Als Spezialist einer Kampfsportart kann ich jedoch sagen: Auch in der Arbeit mit den Fäusten stellen sie sich nicht sonderlich gut an [lacht].

Es ist einfach nicht normal, dass der Plenarsaal nur zu einem Drittel besetzt ist, dann aber die Stimmen von mehr als der Hälfte aller Abgeordneten angenommen werden. Das ist Surrealismus in Reinform: Das höchste gesetzgebende Organ beginnt seine Arbeit mit einer Übertretung der geltenden Gesetze.

У цих прикладах відбувається заперечення іменника та прикметників (дієприкметника) з позитивним оцінним значенням: *Ruhm, entwickelt, gut, normal*.

Поширені також дієслова з негативним оцінним значенням, такі як *sich schämen, schockieren, kritisieren* тощо:

Es ist mir peinlich, dass diese Fotos [von handgreiflichen Auseinandersetzungen in der Werchowna Rada] um die Welt gingen, dafür habe ich mich geschämt. Am meisten schockiert hat mich aber die Unlust der Parlamentarier, irgendetwas zu verändern.

Ukraina har länge kritiserats av EU för fängslandet av president Janukovytsjs politiska motståndare och den så kallade "selektiva rättvisan" i landet.

Для вираження негативної оцінки застосовуються риторичні запитання: *Doch gefällt uns allen die derzeitige Ukraine?*

У цьому риторичному запитанні присутній іменник із позитивним оцінним забарвленням *gefallen*. Оскільки відповідь на це запитання є негативною, у такий спосіб здійснюється критика сучасної України.

Слід зауважити, що в цьому прикладі не подається негативна оцінка України в цілому, в усіх різнобічних гранях її життя. Очевидно, що політик має на увазі ті сфери життя, які зумовлені політичною ситуацією.

За умови поєднання прикметника з позитивним значенням та умовного способу дієслова відбувається вираження негативної оцінки шляхом протиставлення бажаного та існуючого на сьогодні:

Ich möchte in einem normalen Land leben.

Es wäre natürlich schön, wenn auch die übrigen Parlamentarier mit ihrem Kopf arbeiten würden.

В одному висловлюванні нерідко поєднується низка мовних засобів, які виражають негативну (або позитивну) оцінку:

Es sind mittlerweile drei Jahre unter der Präsidentschaft Janukowitschs vergangen. Gleichwohl ist die viel beschworene "Verbesserung der Lebensumstände" für die Ukrainer, die uns versprochen wurde, nicht eingetreten. 80 Prozent der Ukrainer haben keinerlei Verbesserungen gespürt. Mehr noch, sie sind sogar noch ärmer geworden. In diesem Land werden die Gesetze systematisch missachtet, es herrscht ein fürchterliches Investitionsklima, es werden keine neuen Arbeitsplätze geschaffen, die Ukraine verlassen das Land auf der Suche nach einem besseren Leben jenseits der Landesgrenzen. Von welchen "Verbesserungen" soll hier die Rede sein?

У цьому прикладі Віталій Кличко подає негативну характеристику політичної ситуації в Україні. Для цього вживаються лексичні одиниці з негативним оцінним значенням: *ärmer, fürchterlich, missachten* а наприкінці ставиться риторичне запитання. Поєднання декількох мовних засобів негативної оцінки сприяє її підсиленню.

Ett 20-tal nya lagar godkändes av det improviserade parlamentet, där 244 ledamöter röstade med handuppräckning. Oppositionen kallar upprört tilltaget för en sovjetliknande statskupp.

Тут передана негативна оцінка опозицією проведення "виїзного" засідання парламенту шляхом вживання лексичних одиниць із негативною семантикою *upprört* та *en sovjetiskliknande statskupp*.

Отже, шляхом використання лексичних одиниць з оцінною семантикою в німецько- та шведськомовних ЗМІ формується здебільшого негативна оцінка політичного та економічного життя в країні. Таку оцінку висловлюють не лише журналісти цих видань, а й опозиційні політики, яких цитують на сторінках іноземних ЗМІ. Слід

зазначити, що у шведських ЗМІ більша увага приділяється оцінці соціально-економічного становища України, у той час як у німецьких ЗМІ переважає негативна оцінка політичного життя. Подальші дослідження в цьому напрямку можуть полягати у з'ясуванні лінгвістичних особливостей оцінки образу України пересічними громадянами інших країн. Цікавим матеріалом для цього можуть стати коментарі до статей, присвячених подіям в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Вольф Е. М.* Функциональная семантика оценки / Елена Моисеевна Вольф. – М. : Эдиториал УРСС, 2002. – 280 с.

2. *Костина К. В.* Аксиологический аспект языковой репрезентации образа России в современном немецком медиадискурсе : дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 "Германские языки" / Ксения Викторовна Костина; Иркутск. гос. лингвистич. ун-т. – Иркутск, 2011. – 171 с.

3. *Лобанова Т. Н.* Языковая репрезентация и оценка образа современной России в газетных статьях КНР / Т. Н. Лобанова [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.bgpu.ru/site/content/kafs/kitae/russiaandchina/2010/philology%20of%20Modern%20Chinese%20Literature%20and%20Language/Lobanov%20T.N.pdf>

4. *Меграбова Э. Г.* Языковая репрезентация образа России в публицистическом дискурсе стран Запада и Востока: монография / отв. ред. Э. Г. Меграбова. – Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 2009. – 248 с.

5. *Онищенко І. В.* Категорія оцінки та засоби її вираження в публіцистичних та інформаційних текстах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / Ірина Володимирівна Онищенко ; Дніпропетровськ. нац. ун-т. – Дніпропетровськ, 2004. – 20 с.

6. *Приходько Г. І.* Оцінний компонент у семантичній структурі слова / Г. І. Приходько // Вісн. Житомирськ. держ. ун-ту. – Житомир: Вид-во Житомирськ. держ. ун-ту ім. Івана Франка, 2009. – Вип. 45. – С. 44–47.

7. *Havryliv O.* Pejorative Lexik: Untersuchungen zu ihrem semantischen und kommunikativ-pragmatischen Aspekt am Beispiel moderner deutschsprachiger, besonders österreichischer Literatur / Oksana Havryliv. – Frankfurt am Mein : Lang, 2003. – 155 S.

8. *Thompson G.* Evaluation in Text / G. Thompson, S. Hunston // Encyclopedia of Linguistics / ed. by Keith Brown (et al.). – **Amsterdam : Elsevier, 2006.** – Vol 4. – P. 304–312.

Стаття надійшла до редакції 23.04.2013

Стасюк А.С., к.філол.н., препод.,
Інститут Філології КНУ Імени Тараса Шевченка

**ЯЗЫКОВЫЕ СРЕДСТВА ОЦЕНКИ ОБРАЗА
СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНЫ
В ПУБЛИЦИСТИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ ФРГ И ШВЕЦИИ**

В статье рассмотрено языковые средства, использованные для оценки образа современной Украины в публицистических текстах ФРГ и Швеции. Анализ материала демонстрирует доминирование негативной оценки современной Украины в СМИ этих государств.

Ключевые слова: образ современной Украины, оценка, оценочное значение, публицистические тексты.

Stasiuk O., PhD, Assistant Professor

Institute of Philology, National Taras Shevchenko University of Kyiv

**Language Means of Evaluation of Modern Ukraine Image
in News Texts of Germany and Sweden**

The article deals with linguistic means used for the evaluation of modern Ukraine image in the news articles of Germany and Sweden. Analysis of the raw material shows the dominance of negative evaluation of modern Ukraine in the media of these countries.

Key words: image of modern Ukraine, evaluation, evaluative meaning, news articles.

УДК 811.14'06:81'42:81'276.6:34

Столярова А.А., к.філол.н., доц.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

**СТИЛІСТИКО-КОМПОЗИЦІЙНІ РИСИ ТЕКСТІВ
ДОВІРЕНОСТЕЙ НОВОГРЕЦЬКОЮ ТА УКРАЇНСЬКОЮ
МОВАМИ**

У статті досліджено провідні стилістико-композиційні особливості текстів довіреностей новогрецькою та українською мовами, виявлено та пояснено наявні в них відмінності.

Ключові слова: довіреність, офіційно-діловий стиль, юридичні підстилі, композиція, димотика, катаревуса.